T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

Sayı :30824082-610/ 17085405
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

21 Ekim 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat: Şube Müdürü-Haydar DEMİRER Tel: 410 14 57
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN OSMAN CENGİZ ÇANDAR'IN
TBMM 7/48597 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/48597
GK 12

SORULAR

1) Nisan 2024 tarihinden beri Diyarbakır il sınırları içerisinde kaç adet sondaj kuyusu açılmıştır ve bu kuyular hangi amaçlarla (petrol arama, yeraltı suyu çekimi vb.) kullanılmaktadır?
2) UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Hevsel Bahçeleri'ni ve Dicle Vadisi'ndeki zengin biyoçeşitliliği (607 flora, 635 fauna, 189 kuş türü) 15 bin 255 hektarlık petrol arama faaliyetlerinin yaratacağı geri dönülemez yıkımdan korumak adına Bakanlığınızca yürütülen çalışmalar nelerdir?
3) Su ve doğal varlıkları sermayenin tahribatından korumak ve ekolojik dengeyi güvence altına almak amacıyla, Hevsel Bahçeleri'nin Nitelikli Doğal Koruma Alanları kapsamında "Doğal SİT" statüsüne alınması yönünde dönüştürücü bir adım atmayı planlıyor musunuz?
4) Dicle Nehri'nin nehir statüsünün ve kıyı kenar çizgisinin hukuki olarak belirlenmesi, böylece kıyı şeridindeki tahribatların önüne geçilmesi için yürütülen herhangi bir yasal veya idari hazırlık bulunmakta mıdır?
5) Bu açılan sondaj kuyularından aktif olanların yerleri nerelerdir?

CEVAPLAR

1,5) 29.07.2022 tarih ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği" kapsamında petrol arama, jeotermal kaynak arama gibi sondaj projeleri için "ÇED Olumlu" kararları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizce verilmektedir.

ÇED Yönetmeliğin 6. Maddesi (3). Fıkrasında; "*Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı (Mülga ibare:RG-5/3/2026-33187) alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Ancak bu durum söz konusu teşvik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine başvurulmasına engel teşkil etmez.*" hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yazılı yönetmelik hükmünden de anlaşılacağı üzere "ÇED Olumlu" kararı inşaat öncesi aşama olup bir izin niteliğinden ziyade bir görüş niteliği taşımaktadır. "ÇED Olumlu" kararı alan her proje gerekli izinleri almak zorundadır aksi halde proje gerçekleşmemektedir. Bu çerçevede Çevrim İçi ÇED Yönetim Sistemi'nde yapılan incelemede Diyarbakır il sınırları içerisinde 81 adet petrol arama sondaj kuyusu, 1 adet jeotermal kaynak arama sondaj kuyusu olmak üzere 82 adet sondaj kuyusu için "ÇED Olumlu" kararı verildiği belirlenmiştir.

2,3) Söz Konusu Hevsel Bahçeleri Potansiyel Sit Alanı 2023-2024 yıllarında Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) gerçekleştirilen "Ülkemizde Korunan Alan Miktarının Arttırılması Amacıyla Potansiyel Doğal Sit Alanlarının Araştırması Projesi" kapsamında çalışılarak Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu hazırlanmış olup; alanın tesciline ilişkin işlemler devam etmektedir.

4) 3621 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği'nin eki listede; Dicle Nehri'ne ilişkin olarak; ***"Akarsularımızın "Nehir" Tanımına Giren Kesimlerini Belirten Liste 7- (Değişik:RG-24/10/2020-31284) Dicle Nehri:*** *a) Dicle Nehri ana kolunun Bismil İlçesi ile Türkiye-Suriye Irak sınırı arasındaki kesimi. b) Batman kolunun Sinan köy kavşağı ile Dicle Nehri ana kolu kavşağı arasındaki kesimi. c) Botan kolunun Büyükdere (Hizan Deresi) kavşağı ile Dicle Nehri ana kolu kavşağı arasındaki kesimi."* hususları belirtilmiştir.

3621 Sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik esaslarına göre; 2006 ve 2008 yıllarında Diyarbakır İli, Bismil ilçesinde, Dicle Nehri kıyısında, kıyı kenar çizgisi çalışmalarında 1/1000 ölçekli paftalar şeklinde Bismil ilçe merkezinden Pamuk Çayına kadar olan kısım tamamlanmıştır.